

Aan: Gemeente Maastricht
t.a.v. Dhr. Guido Derks, onafhankelijk verkenner voor een nieuw stadsbestuur
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht

Maastricht, 23 maart 2026

Betreft: onze adviezen

Geachte heer Derks,

Ten behoeve van een toekomstgericht nieuw stadsbestuur willen wij namens de Onafhankelijke Adviesraad Maastricht (OAM) onze adviezen onder uw aandacht brengen en onder de aandacht van de partijen die het nieuwe stadsbestuur willen gaan vormen. Wij zijn uiteraard graag bereid onze adviezen mondeling toe te lichten.

De OAM is onafhankelijk en in 2023 benoemd door B&W van Maastricht. Wij zijn vrijwilligers die **gevraagd en ongevraagd** adviezen geven over onderwerpen die spelen in de stad en te maken hebben met *sociale vraagstukken als zorg en ondersteuning, armoede en eenzaamheid, diversiteit en inclusie, jongeren en senioren*. Wij willen bijdragen aan het bevorderen van de zelfredzaamheid, de eigen kracht en de participatie van onze inwoners.

Onze adviezen:

1. **Bestaanszekerheid** bevorderen binnen de mogelijkheden van de gemeente. Onze meest kwetsbare inwoners -vooral mensen met beperkingen- zullen het naar onze verwachting in de zeer nabije toekomst financieel extra zwaar te verduren krijgen (o.a. verhoging eigen risico Zvw, eigen bijdrage voor de wijkverpleging, geen huishoudelijke hulp vanuit de Wmo). Geef daarom voorrang aan maatregelen die ten goede komen aan hun toekomstige sociale en financiële weerbaarheid, zelfredzaamheid en participatie binnen onze gemeente.
2. Recentelijk stelde de Gemeenteraad een beleidsnotitie van B&W vast over toegankelijkheid, diversiteit en inclusie, de **'Lokale Inclusie Agenda Maastricht'**. Het is een stevig geformuleerde ambitie om te komen tot een toegankelijke stad voor iedereen. De notitie gaat in op een breed scala aan onderwerpen en thema's. Het betreft de openbare ruimte, maar ook onderwijs, sport en cultuur. Het gaat over werk, zorg en welzijn en het tegengaan van discriminatie. Over LHTBQI+, asielzoekers en expats. Ook de gemeente Maastricht zelf zou de komende jaren een instelling moeten worden, waarin diversiteit en inclusie tot de kernpraktijk van het dagelijks functioneren behoort.
-De beleidsnotitie bestrijkt de periode van 2026 tot 2029 en loopt daarmee ongeveer samen met de looptijd van de nieuwe coalitie. Het onderwerp kent een hoge mate van urgentie en kent landelijk zelfs wethouders met deze thematiek als enige opdracht in hun portefeuille. We stellen dan ook voor om in dit verband het (uit) te voeren beleid aangaande diversiteit en inclusie expliciet in het nieuwe coalitieakkoord, liefst in een separate paragraaf, te benoemen en dit te beleggen in de portefeuille van één van de te benoemen wethouders

3. Investeer meer in **welzijnswerk** (opbouwwerkers), zodat zij een grotere rol kunnen spelen in gemeenschapsontwikkeling van kwetsbare wijken en buurten. In het kader van 'Welzijn op recept' meer Investeren in 'welzijnscoaches' (maatschappelijk werkers) en deze als praktijkondersteuners koppelen aan alle huisartsenpraktijken in Maastricht.
4. **Draai** het jaarlijks bedrag van **€ 23 miljoen aan bezuinigingen** in het sociaal domein -met name in de Wmo- **terug**. Reserveer de vrijkomende financiële middelen voor het bevorderen van de bestaanszekerheid van inwoners die maatschappelijke ondersteuning nodig hebben.
-Bij het bestuderen van de Jaarrekening 2021 van de Gemeente Maastricht is ons gebleken, dat de bezuinigingen in de Wmo dat jaar helemaal niet nodig waren. Sindsdien hebben jaarrekeningen tot nu toe financiële overschotten laten zien, mede door de jaarlijkse bezuinigingen van € 23 miljoen in de Wmo.
5. Verbind het sociale domein met het fysieke domein, zodat het principe '**Health in All Policies**' ook daadwerkelijk kan worden opgenomen in gemeentelijke beleidsontwikkelingen. Werk samen met de inwoners aan maatschappelijke gebiedsontwikkeling en het stimuleren van lokaal initiatief. Het is goed voor het verminderen van de afstand tussen overheid en samenleving. Zo werken we samen aan de gezonde straat van de toekomst!
6. Veranker het in 2016 geratificeerde **VN-Verdrag Handicap** als beoordelingscategorie in uw voorstellen aan de gemeenteraad. Ratificatie betekent immers dat dit verdrag kracht van wet heeft gekregen voor alle overheden. Neem het brede begrip toegankelijkheid op als voorwaarde voor het afgeven van bouw-, omgevings- en vestigingsvergunningen aan winkelbedrijven, horecaondernemingen, etc. Geef voorrang aan levensloopbestendig bouwen.
7. Maak van het eveneens geratificeerde **VN-Verdrag voor de rechten van het kind** de basis voor het te voeren beleid inzake de jeugd en jeugdzorg. Dit verdrag geeft elk kind het recht om veilig en gezond op te groeien. Wettelijk zijn de gemeenten aan de lat om het recht van elk kind in de gemeente handen en voeten te geven. Mede uit preventief oogpunt en gelet op de resultaten die te behalen zijn met de '**Gezonde Basisschool van de Toekomst**', adviseren we dit project ook **na 2027 voor minimaal 5 jaar te verlengen**.
-Op dit moment zijn kinderen in de gemeente Maastricht in een zeer kwetsbare positie de dupe van de vrije marktwerking die het mogelijk maakt dat op winst gerichte partijen de gemakkelijkste casussen afromen. Daardoor nemen de wachtlijsten in bijvoorbeeld de Jeugd GGZ voor kinderen in een zeer kwetsbare positie desastreuus toe.
Daarnaast vraagt de beweging om minder kinderen op te nemen in gesloten settings (zoals onder meer bij ViaJeugd) om een extra financiële impuls. Het vereist immers veel meer van de samenleving als deze geïndiceerde kinderen met extreem gedrag buiten de gesloten settings 24 uur per dag zo gezond en veilig mogelijk moeten kunnen opgroeien.
8. **Vergroot** -ter uitvoering van de 'Wet versterking participatie op decentraal niveau'- **de invloed van onze inwoners op ruimtelijke projecten**. Door de inwoners van Maastricht -ook de woningzoekenden!- serieus te betrekken bij het ontwikkelen en uitvoeren van plannen en projecten van grote initiatiefnemers (projectontwikkelaars, woningcorporaties en bedrijven) wordt de gemeente weer meer van onze inwoners. Het draagt bij aan het verminderen van de afstand tussen overheid en samenleving.
-Laat de grote initiatiefnemers tegelijkertijd met het aanvragen van vergunningen in het kader van de Omgevingswet participatieplannen indienen om te laten zien, hoe zij bewoners betrekken bij hun projecten of plannen en wat de resultaten daarvan zijn. Hierdoor verkleint u de kans op beroeps- en bezwaarprocedures achteraf. Die leiden tot vertraging bij het uitvoeren van projecten en plannen van grote initiatiefnemers.

9. Laat het **bouwen van betaalbare huur- en koopwoningen** gepaard gaan met **gemeenschapsontwikkeling**, van binnenuit elke wijk of buurt van Maastricht. Maak van elke kwetsbare wijk een PLUS-wijk. Zorg voor een zo gezond mogelijke leefomgeving waar jongeren een betaalbare woning, appartement of kamer kunnen vinden, zich uitgedaagd voelen, waar diversiteiten zich erkend voelen, waar eenzame ouderen gezien worden, de zorg voor ouderen dichtbij is en waar vrouwen zich beschermd weten.

10. Investeer in het **optimaal faciliteren van vrijwilligers**.

Wij willen graag een lans breken voor het werven en optimaal faciliteren van vrijwilligers die bereid zijn zich in te zetten voor hun stad, hun sportvereniging, hun fanfare, hun buurthuis etc. Zo is er een grote groep (vitale) senioren die zich kunnen en willen inzetten voor onze samenleving. Hun ervaring, tijd en deskundigheid zijn royaal voorhanden. Zij kunnen besturen van verenigingen, buurthuizen en (semi)culturele instellingen ondersteunen in hun werk.

-Bijna alle politieke partijen hebben in hun programma's staan dat ze verenigingen en buurthuizen essentieel vinden voor het verbinden van onze gepolariseerde en verdeelde stad. Het werven van voldoende vrijwilligers wordt echter een steeds groter probleem. Mensen zien vooral op tegen de hoge regeldruk en het gevaar dat ze lopen als persoon in verband met aansprakelijkheid etc. Daarom adviseren wij het nieuw gekozen gemeentebestuur werk te maken van het optimaal faciliteren van besturen van verenigingen, buurthuizen en (semi)culturele instellingen door vrijwilligers, o.a. door het verminderen van de regeldruk en verzekeringen van aansprakelijkheid.

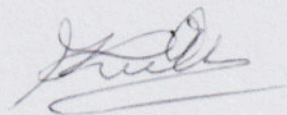
In algemene zin pleiten wij voor een gemeentebestuur dat het verschil durft te maken en de grenzen opzoekt van wettelijke mogelijkheden en bevoegdheden in plaats van keurig binnen de lijntjes te kleuren. We denken dan bijvoorbeeld aan de beperkingen die de marktwerking in de zorg de lokale overheid oplegt, terwijl in gevallen dat het misgaat, diezelfde overheid wel voor de schade moet opdraaien. Praktijkvoorbeelden en best-practices bij andere gemeenten leveren interessante mogelijkheden op. Een open mind en durf worden beloond is onze stellige overtuiging én ervaring!

Namens de leden van de Onafhankelijke Adviesraad Maastricht tekenen

Met de meeste hoogachting,

Jeroen Rossen
voorzitter

Kees Eken,
secretaris